

VEJLEDNING TIL LÆGEUNDERSØGELSEN

INDLEDNING

Søfarende eller fiskere på danske skibe skal være i besiddelse af et gyldigt sundhedsbevis. De søfarende er derfor afhængige af, at der foretages en lægeundersøgelse af deres helbredsmæssige tilstand.

Da arbejdet til søs kan være hårdt både fysisk og psykisk, er det vigtigt, at lægeundersøgelsen tager højde for, at den enkelte søfarendes helbredstilstand, kan have indflydelse for sikkerheden for hele besætningen på skibet.

Denne vejledning til lægeundersøgelsen belyser nogle af de kriterier du, som søfartslæge, skal være opmærksom på, når du foretager en lægeundersøgelse af de søfarende.

Denne fremstilling er ikke udtømmende, men det er vores håb, at den kan give dig et grundlæggende overblik over nogle de dele af søfartserhvervet, som du, som søfartslæge, bør være opmærksom på,

Du er altid velkommen til at kontakte Søfartsstyrelsen på mail til soc@dma.dk, hvis du har spørgsmål.

På [hjemmesiden](#) kan du også finde henvisninger til [Bekendtgørelse om lægeundersøgelse af søfarende og fiskere](#), vejledning til det nye indberetningssystem m.v.

Vejledningen er primært tiltænkt, som et værktøj til søfartslæger der udfører lægeundersøgelse af søfarende.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Lægeundersøgelsen	5
Generelt om lægeundersøgelsen	5
Lægeundersøgelsens udførelse	5
Lægeundersøgelsens indhold.....	5
Dokumentation af lægeundersøgelsen.....	6
Søfartslægens afgørelse	6
Muligheden for ny lægeundersøgelse ved nye helbredsoplysninger	6
Indberetning af lægeundersøgelsen (ikke gældende endnu)	7
Indberetning af lægeundersøgelsen.	7
Sundhedsbeviset	8
Bekendtgørelsens opbygning	9
Indledning	9
Bekendtgørelsens indhold	9
Bilagets indhold og opbygning.....	9
Begrænsninger i sundhedsbeviset	12
Begrænsninger i gyldighedsperiode	12
Begrænsninger i arbejdsområde	12
Begrænsninger i fartsområde.....	13
Begrænsning i fartsområdet for fiskere	13
Syns- og hørekrav	14
Synskrav	14
Hørekrav	14
Søfarendes og fiskeres helbreds- og arbejdskrav	15
Forventet psykisk og fysisk formåen.....	15
Sygdom til søs	15
Førstegangsudmønstrende og erhvervssejlere	15
Røgdykning.....	16
Grundlæggende søsikkerhed	16
Eksempel på sygdomme, der fremgår af bilaget	16
Fysiske lidelser fx. Diabetes.....	17
Psykiske lidelser eks. ADHD	17

Ankenævnet for søfartsforhold.....	18
Klagesager	18
Nævnets afgørelser	18

LÆGEUNDERSØGELSEN

Generelt om lægeundersøgelsen

Søfarende og fiskere skal gennemgå lægeundersøgelse for at beskytte deres personlige sund- og sikkerhed. Men også for at reducere risici for andre besætningsmedlemmer og for sikker drift af skibet. Blandt de persongrupper, der skal have et sundhedsbevis er følgende:

- Søfarende og fiskere
- Studerende på en godkendt uddannelse omfattet af lov om maritime uddannelser
- Røgdykkere som led i en af Søfartsstyrelsen godkendte uddannelser
- Visse kategorier af personer på skibe med landbaserede ansættelsesforhold, som er omfattet af bekendtgørelse nr. 722 af 8. juni 2017 om minimumsbeskyttelse af visse kategorier af personer på skibe

På baggrund af lægeundersøgelsen udstedes et sundhedsbevis, der oplyser, om den søfarende er fundet egnet til skibstjeneste, evt. med begrænsninger. Se afsnit herom nedenfor. Sundhedsbeviset er gyldigt i to år. Hvis personen er under 18, så er sundhedsbeviset kun gyldigt i et år.

Der kan dog være andre personer end søfarende og fiskere, der ønsker et sundhedsbevis. Det kan f.eks. være medsejlende ægtefæller.

Ud over bekendtgørelse om lægeundersøgelse af søfarende og fiskere, er der anden lovgivning, der fastsætter, hvem der må påmønstre et skib og hvornår. For eksempel så må personer under 16 år, ikke arbejde om bord på et skib, ligesom at lodser skal være i besiddelse af et sundhedsbevis.

Vejledningen sondre ikke mellem søfarende og fiskere, hvorfor både søfarende og fiskere efterfølgende betegnes som søfarende.

Lægeundersøgelsens udførelse

En lægeundersøgelse må i Danmark kun udføres af en søfartslæge, der er godkendt af Søfartsstyrelsen.

Lægeundersøgelsens formål er at sikre, at det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt, at den søfarende arbejder om bord på et skib. Det skal ske ud fra et skøn, foretaget af søfartslægen, over, hvorvidt den undersøgte fysiske og psykiske tilstand i almindelighed er sådan, at den pågældende kan findes egnet til skibstjeneste.

Det er således lægens faglige vurdering, som skal lægges til grund. Til hjælp herfor indeholder bekendtgørelse om lægeundersøgelse af de søfarende og fiskere en række bilag, som skal vejlede søfartslægen i, hvordan de enkelte sygdomme bør vurderes, og i hvilket omfang skibstjeneste er sikkert for både personen selv, men også for både skib og den øvrige besætning.

Som søfartslæge har du dog mulighed for at tilsidesætte vejledningen, hvis du finder det godt gjort, at der ikke er noget sikkerhedsmæssigt til hinder herfor.

Lægeundersøgelsens indhold

I forbindelse med lægeundersøgelsen er der en række helbredsforhold, der bør undersøges.

Undersøgelsen bør således indeholde:

- En generel fysisk undersøgelse
- En generel vurdering af mental tilstand
- Undersøgelse af synet
- Undersøgelse af hørelsen

- Evt. indhentning af yderligere, lægelige oplysninger hos den undersøgte praktiserende læge, hospitaler, speciallæger mv. jf. bekendtgørelsens bilag herom.

I forbindelse med skibstjeneste er arbejdsopgaverne forskellige, og der kan derfor ikke laves en udtømmende liste over, hvornår den enkelte kan gøre skibstjeneste eller ej. Den søfarende egnethed må derfor bero på en individuel vurdering af den dennes helbredstilstand, samt hvilke opgaver han forventes at kunne udføre. Lægeundersøgelsesbekendtgørelsens vedlagte bilag over diagnoser skal ses som et redskab til dette.

Dokumentation af lægeundersøgelsen

Søfartslægerne har forskellige systemer og arbejdsgange. Derfor er der ikke i de gældende regler indsat form- eller systemkrav til hvordan du som søfartslæge dokumenterer undersøgelsen, i overensstemmelse med gældende lovgivning herom.

Dette skal derfor løses internt i det enkelte lægehus.

Der er dog et krav om, at lægeundersøgelserne dokumenteres til senere brug, evt. i forbindelse med en ankesag.

Søfartslægens afgørelse

Når du som søfartslæge modtager en søfarende til undersøgelse, så træffer du en afgørelse på vegne af Søfartsstyrelsen.

Det er således ud fra den lægefaglige vurdering, at afgørelsen træffes. Denne afgørelse vil efterfølgende kunne ankes til Ankenævnet for Søfartsforhold. I den forbindelse forventes det, at du som Søfartslæge kan dokumentere din afgørelse for ankenævnet, se mere om ankenævnet i afsnit herom.

Muligheden for ny lægeundersøgelse ved nye helbredsoplysninger

Efter at der er foretaget en lægeundersøgelse af en søfarende har Søfartsstyrelsen mulighed for at kræve/tillade, at den søfarende gennemgår en ny lægeundersøgelse.

Det skal sikre, at både den søfarende og rederierne, efter endt lægeundersøgelse, har mulighed for at få den søfarende undersøgt igen, hvis der er oplysninger, som ikke er medtaget i lægeundersøgelsen, eller at disse fremkommer efterfølgende, at disse oplysninger muligvis ville føre til et andet resultat.

For at få tilladelse til en ny lægeundersøgelse hos Søfartsstyrelsen kræves det, at de nye oplysninger om den søfarendes helbredstilstand eller andre omstændigheder der begrundes, at der bør foretages en ny lægeundersøgelse af vedkommende, sendes til Søfartsstyrelsens.

Formålet med dette er, at den søfarende ikke i alle tilfælde skal vente på en ankesag, samt at sikre, at der ved tvivl kan komme nye øjne på sagen. (Second Opinion).

INDBERETNING AF LÆGEUNDERSØGELSEN (IKKE GÆLDENDE ENDNU)

Indberetning af lægeundersøgelsen.

Lægeundersøgelsen indberettes til søfartsstyrelsen via virk.dk

Det er vigtigt, at Søfartsstyrelsen har den e-boks som er tilknyttet dit lægekantor, da al kommunikation fremover vil ske via e-boks.

På nuværende tidspunkt er der ikke en ændring af den eksisterende indberetningsmetode. Men ultimo sommeren 2020 ændrer dette sig.

Den kommende indberetning af lægeundersøgelsen er opbygget på følgende måde:

Søfartslægen

- På første side fremgår søfartslæges oplysninger.

Søfarendes information

- Indtast de søfarendes informationer, herunder nationalitet og identifikations dokumenter m.v.
- Det vil fremgå af systemet, hvis den søfarende ikke må få foretaget en lægeundersøgelse. *NB:* For personer uden cpr. nr. vil det ikke fremgå om vedkommende ikke må få foretaget en lægeundersøgelse.

Tidligere lægeundersøgelser

- Det fremgår af systemet, om den søfarende har været til lægeundersøgelse tidligere, og hvorvidt den søfarende var fundet egnet til skibstjeneste evt. med begrænsninger. De tidligere begrænsninger, vil fremgå af systemet.
- *NB:* For personer uden cpr. nr. vil vedkommendes tidligere undersøgelser ikke fremkomme.

Lægens vurdering:

- Indberet her om den søfarende vurderes egnet til skibstjeneste evt. med begrænsninger. Det er også her, du markerer, hvilke begrænsninger den søfarende evt. er underlagt.

Opsummering

- Inden lægeundersøgelsen afsluttes endeligt, og resultatet sendes til Søfartsstyrelsen, så har du mulighed for at gennemgå resultatet af undersøgelsen ved opsummering af lægeundersøgelsen.

E-boks

- Når lægeundersøgelsen er gennemført og indberettet til Søfartsstyrelsen sendes der automatisk et følgebrev til søfartslægen, som udleveres til den Søfarende. Er den søfarende fundet egnet til skibstjeneste, evt. med begrænsning, sendes dette ligeledes til

BEKENDTGØRELSENS OPBYGNING

Indledning

Den 1. juli 2020 træder den nye bekendtgørelse om lægeundersøgelse af søfarende og fiskere i kraft. Med den introduceres der et nyt bilag til lægeundersøgelsen.

Bilaget er baseret på de internationale retningslinjer fra FN's internationale arbejdsorganisation, ILO og implementeres ved bekendtgørelsens bilag 3 og følger en anden opbygning end tidligere.

Bekendtgørelsens indhold

Bekendtgørelsen fastsætter kravene til lægeundersøgelsen og sundhedsbeviset. I bestemmelserne til bekendtgørelsen findes de materielle krav til undersøgelsen, herunder hvem der skal undersøges, hvad der skal undersøges, hvem der betaler undersøgelsen osv. Ved tvivl om bestemmelserne til bekendtgørelsen er du altid velkommen til at kontakte soc@dma.dk

Bilagets indhold og opbygning

Bekendtgørelsen indeholder følgende fire bilag.

- Bilag 1. Synskrav
- Bilag 2. Hørekrav
- Bilag 3. Vejledning i forbindelse med almindeligt forekommende medicinske sygdomme
- Bilag 4. Oversigt over de normalt anvendte begrænsninger i fartsområde.

Bilag 1. synskrav.

Bilaget er opbygget som et skema, hvor der differentieres mellem følgende kategorier:

- Skibsførere, dæksofficerer og menige med udkigsopgaver,
- Alle maskinofficerer, elektrotekniske officerer, elektrotekniske menige og menige eller andre, der indgår i vagten i maskinrummet
- GMDSS-radiooperatører.

Disse er kategoriseret efter de stillinger, der typisk er om bord på skibet, samt de opgaver, som de søfarende forventes at have.

Bilag 2. Hørekrav

Bilag 2 indeholder de hørekrav som de søfarende forventes at kunne opfylde i forbindelse med tjenesten. Det betyder, at du som Søfartslæge skal anvende en af de i bilaget foreslåede metoder til test af vedkommendes hørevne.

Bilag 3. Vejledning i forbindelse med almindeligt forekommende medicinske sygdomme

Bilaget tager udgangspunkt i ILO's guidelines for lægeundersøgelse af søfarende¹. Når sygdommen er konstateret, og hvis denne indgår i bilaget, vil du som søfartslæge kunne læse i bilaget, hvordan og hvorvidt vedkommende skal begrænses.

Ved anvendelse af bilag 3, skal du være opmærksom på skemaets opbygning. Tabellen over medicinske sygdomme er opbygget på følgende måde:

1. kolonne: Diagnosekode efter "WHO International Classification of Diseases", 10. udgave (ICD-10).

2. kolonne: Det almindelige navn på sygdommen eller en gruppe sygdomme med en kort beskrivelse af relevansen for arbejdet til søs.

3. kolonne: Beskrivelse af sygdomme, som er uforenelige med arbejde til søs enten midlertidig (M) eller permanent (P). Denne kolonne skal altid konsulteres først.

4. kolonne: Beskrivelse af sygdomme, som bør føre til et sundhedsbevis med begrænsninger i arbejdsområde eller tid. Denne kolonne skal konsulteres, hvis arbejdstageren ikke dækkes af beskrivelsen i kolonne 3.

5. kolonne: Beskrivelse af sygdomme, som er forenelige med et sundhedsbevis uden begrænsninger. Denne kolonne skal først konsulteres, hvis den søfarendes sygdom ikke dækkes af kolonne 3 og 4.

Kolonnerne indeholder således en beskrivelse af sygdommen, samt hvorvidt det er foreneligt med skibstjeneste. For at markere hvilken type begrænsning sygdommen kan medføre, er der for beskrivelserne i kolonne 3-5 et af følgende bogstaver:

(M) - forventes at være midlertidigt

(P) -forventes at være permanent

(F) - I stand til at udføre nogle, men ikke alle, arbejdsopgaver, i nogle, men ikke alle, fartsområder

(T) - Øget overvågning nødvendig

(NB) – Her er det fremhævet, hvis der er særlige forhold for førstegangudmønstrende. Det betyder ikke, at det alene er i de tilfælde, at der skal tages hensyn til, om der er tale om førstegangsudmønstrende. Se evt. afsnit om førstegangsudmønstrende

Dette skal sammenlagt give dig som søfartslæge et overblik over, hvordan sygdommen influerer på skibstjenesten, og om den er forenelig med skibstjeneste evt. med begrænsning.

Specialistudtalelse

Hvis det i bilaget er udspecificeret, at der bør lægges vægt på en specialists vurdering, skal det undersøges, om der allerede foreligger en sådan i forbindelse med undersøgelsen, eller om du vurderer, at der er behov for en sådanne udtalelse.

¹ Du kan finde vejledningen her:
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/normativeinstrument/wcms_174794.pdf

Som søfartslæge har du mulighed for at tilsidesætte kravet i henhold til bekendtgørelsen, dette skal dog være dokumenteret.

Hvis det vurderes, at der er behov for en specialist udtalelse, fordi beskrivelse i den søfarendes tidligere specialist udtalelse ikke er tilstrækkelige, vedkommende ikke har fået foretaget en udtalelse, eller at der er behov for en udtalelse før vedkommende kan erklæres egnet, så kan du kontakte soc@dma.dk for nærmere vejledning om den videre proces.

Bilag 4. Oversigt over de normalt anvendte begrænsninger i fartsområde.

I bilaget tages der udgangspunkt i de mest almindelige begrænsninger. Der kan dog forekomme andre begrænsninger end de i bilaget nævnte områder. Hvis det vurderes, at der anvendes et andet fartsområde, skal det fremgå af beviset. Der sondres ikke i bilaget mellem søfarende og fiskere, men i praksis vil fiskere anvende en anden type fartsområder. En gennemgang af anvendte fartsområder for fiskere findes i afsnittet om begrænsninger i fartsområder.

BEGRÆNSNINGER I SUNDHEDSBEVISET

Du har mulighed for at tilføje en begrænsning i beviset. Hvis du vælger dette, så skal du være opmærksom på, at du ikke skal skrive helbredsmæssige oplysninger ind i indberetningssystemet. Dette skal dokumenteres separat i det dokumentationssystem, som du anvender i øvrigt.

Den undersøgtes egnethed kan begrænses i henseende til:

- sundhedsbevisets gyldighedsperiode.
Tidsbegrænsninger kan være angivet lægeundersøgelsesbekendtgørelsens i bilag 4 over egnethedskriterier.
- arbejdsområde om bord. Begrænsninger i arbejdsområde kan være angivet.
lægeundersøgelsesbekendtgørelsens i bilag.
- fartsområde. De normalt anvendte begrænsninger i fartsområde er angivet i lægeundersøgelsesbekendtgørelsen.

Listen ovenfor er ikke udtømmende, og som søfartslæge har du mulighed for at indsætte dine egne begrænsninger til beviset. Hvis du vælger dette, så er det vigtigt, at disse begrænsninger er specifikke og ikke indeholder helbredsoplysninger.

Der kan altid lægges flere begrænsninger på et bevis, det skal dog overvejes, hvorvidt dette er hensigtsmæssigt i forhold til den søfarendes skibstjeneste.

Begrænsninger i gyldighedsperiode

Det kan overvejes, om den søfarendes helbred bør overvåges yderligere. I den situation kan du overveje, om du skal begrænse i tid. På den måde vil den søfarende oftere skulle til en lægeundersøgelse, men ikke nødvendigvis være begrænset i at gøre tjeneste på et skib.

Begrænsninger i arbejdsområde

Hvis du vurderer, at den søfarende er egnet til skibstjeneste, men at du ønsker at begrænse de arbejdsopgaver, som vedkommende har, så kan du anvende begrænsning i arbejdsområder.

Det kan fx være, hvis du vurderer, at den søfarende eller fiskers fysiske formåen er begrænset, og at det skyldes dennes helbred. Det kan fx være hjerteproblemer, diabetes eller mentale sygdomme. Hvornår disse begrænsninger anvendes, må dog bero på en lægefaglig vurdering, hvor du bør tage det i bekendtgørelsen vedlagte bilag i brug.

Søfartsstyrelsen kan ikke nærmere redegøre for, hvornår og hvordan du, som søfartslæge, skal vurdere den enkeltes helbred tilstand.

Nedenfor er listet de mest almindelige begrænsninger i arbejdsområdet.

- Ej allergi- / eksemfremkaldende opgaver
- Ej dæk- og maskintjeneste
- Ej dækstjeneste
- Ej hårdt arbejde
- Ej navigatøropgaver

- Ej maskintjeneste
- Ej enenavigatør
- Ej vagttjeneste alene
- Kun tjeneste som kok
- Kun tjeneste som kabysmedarbejder
- Ej en del af besætningsfastsættelsen
- Ej sikkerhedsopgaver
- Kun udkig i dagslys
- Andet (kun begrænsning, ingen helbredsoplysninger)

Begrænsninger i fartsområde

Hvis det vurderes, at den søfarende eller fisker er egnet til skibstjeneste, men at du ønsker at begrænse de fartsområder som vedkommende kan gøre tjeneste i, så kan du anvende begrænsning i fartsområder. Nedenfor er listet de mest almindelige begrænsninger i arbejdsområdet.

- Kystfart
- Kystfart – undtaget Grønlands kyster
- Nærfart
- Nærfart – Undtaget fart på Færøerne og langs Grønlands kyster
- Indenrigsfart
- Nordeuropæisk fart
- Europæisk fart
- Andet (kun begrænsning, ingen helbredsoplysninger)

Ovenstående begrænsninger kan dog fraviges, hvis det på baggrund af en lægefaglig vurdering vurderes foreneligt med den søfarende eller fiskers helbredstilstand i øvrigt. Det vil skulle påtegnes i beviset, at det er begrænset til særlige fartsområder f.eks. hvis vedkommende alene sejler i Issefjorden eller Limfjorden.

-

Begrænsning i fartsområdet for fiskere

Hvis du i forbindelse med lægeundersøgelsen af en fisker vurderer, at vedkommende bør begrænses i sit fartsområde, så skal vi gøre opmærksom på, at der anvendes nogle andre betegnelser for områderne i fiskeriet. Du vil derfor kunne opleve at vedkommende ønsker begrænsninger til andre områder.

Nedenfor er der en liste for fartsområder for fiskere, og hvordan disse er nogenlunde tilsvarende de i systemet oplistede områder. Hvis du er tvivl så anvend feltet ”andet” og skriv begrænsningen i farten i dette felt.

Anvendte begrænsninger i fartsområdet i bilaget	Anvendte begrænsninger i fartsområder i fiskerierhvervet
Kystfart	Cirka F4
Kystfart- undtaget Grønlands kyster	-
Nærfart	Cirka F5
Nærfart – undtaget fart på Færøerne og langs Grønlands kyster	-
Indenrigsfart	Cirka F3
Nordeuropæisk fart	-
Europæisk fart	-

SYNS- OG HØREKRAV

Alle søfarende og fiskere skal opfylde visse syns- og hørekraft i forbindelse med skibstjeneste. Under lægeundersøgelsen skal foretages en undersøgelse af både syns- og høreevne.

Synskrav

En optimal synsstyrke og uhindret farvesyn er afgørende for dem, der er skikket til udkig, dette omfatter alle dækkofficerer og personer om bord med udkigstjeneste.

I forbindelse med undersøgelse af synet, skal vedlagte bilag i bekendtgørelsen følges.

For søfarende, der ikke kan opfylde kravet til synet til brug for udkigstjeneste, er der mulighed for at søge om en dispensation fra kravet. Der kan dog ikke dispenseres for søfarende, der er førstegangsudmønstrede eller ved farveblindhed.

Dispensationssagen indsendes af den søfarende til Ankenævnet for Søfartsforhold.

Hvis den undersøgte har fået foretaget refraktiv laserkirurgi, bør vedkommende være fuldstændigt restitueret, og synsevnen, herunder kontrastsynet, blændingsfølsomheden og nattesynsevnen.

Hvis vedkommende bruger kontaktlinser, så skal vedkommende have et eller flere par ekstrabriller, til rådighed et belejligt sted om bord på skibet.

Hørekraft

Høreevnen hos søfarende og fiskere skal opfylde kravene, i bekendtgørelsen. Det anbefales i bekendtgørelsen, at foretage høreprøver ved hjælp af et rentoneaudiometer. Dette er ikke et krav, og andre vurderingsmetoder, der nævnes i bekendtgørelsen, kan ligeledes accepteres.

Afgørende er, at den søfarende i sit arbejde om bord er i stand til at høre de alarmsystemer evt. ved brug af hjælpemidler, der anvendes om bord eller advarsler i forbindelse med deres arbejde.

SØFARENDES OG FISKERES HELBREDS- OG ARBEJDSKRAV

Skibstjeneste er ikke udtømmende beskrevet, og du kan derfor ikke entydigt beskrive, hvilke forhold der gør sig gældende for de enkelte personkategorier. Det er derfor afgørende, at du som Søfartslæge indgår i en dialog med den søfarende og drøfter hans typiske og forventede arbejdsopgaver i forbindelse med skibstjenesten, og hvilke helbredsmæssige krav han møder om bord.

Forventet psykisk og fysisk formåen

Al skibstjeneste er som nævnt forskellig, derfor kan der ikke laves en beskrivelse af kravene, som dækker erhvervet i sin helhed. På samme måde bør der tages højde for, om vedkommende skal gøre tjeneste i et handelsskib eller i et fiskeskib.

Du bør dog som søfartslæge tage højde for, at der for langt de fleste er tale om et fysisk hårdt erhverv, og at der for mange vil blive stillet krav til deres mentale helbred i forbindelse med udmønstringer.

Det kan være afgørende, om vedkommende alene gør tjeneste på skibe, der sejler indenrigsfart i Danmark, eller om der er tale om søfarende med udmønstring på mange måneder. Her vil de i lange perioder være isoleret og opleve både stor stilstand i arbejdet, samt hårdt arbejdspress. Samtidig skal de i nødsituationer kunne håndtere fysisk og mentalt pres.

Almindelige opgaver om bord kræver bl.a. de at søfarende er i stand til at bevæge sig rundt på skibet, kunne træde op og ned af lodrette lejdere og trapper

og kunne holde balancen i udførelsen af arbejdsopgaverne.

De vil desuden skulle kunne gennemføre længere vagtopgaver, arbejde i små rum, kunne iklæde sig redningsudstyret om bord og kunne håndtere det udstyr, som deres arbejdsopgaver kræver. Her skal det vurderes, om sygdom udgør en hindring i forbindelse med udførelsen af rutine- og nødopgaver, og der skal tages højde for skibets afstand til lægebehandling i land.

Sygdom til søs

Søfarende er oftest langt fra land, og derfor kan den begrænsede adgang til tilstrækkelig pleje udgøre en risiko for den syge.

Under uddannelsen modtager skibsofficerer en grundlæggende førstehjælpsundervisning og anden medicinsk undervisning, og skibe er udstyret med basale lægemidler. Det kan ikke forventes, at man på alle skibe kan håndtere sygdomme, som kræver nøje overvågning eller behandling. Der skal således tages højde for, at søfarendes indtag af lægemidler, f.eks. hvor bivirkninger kan medføre funktionsnedsættelser, ikke umiddelbart vil kunne håndteres til søs.

Førstegangsudmønstrende og erhvervssejlere

I lægeundersøgelsen skal der tages højde for, om der er tale om en søfarende med flere års erfaring og kendskab til erhvervet, eller om vedkommende er førstegangsudmønstrende, og dermed ikke har

kendskab til arbejdsforholdene til søs eller de helbredsmæssige krav, der stilles til den søfarende.

Derfor skal du være særlig opmærksom på, hvordan den aspirerende søfarendes helbredstilstand forventes at kunne udvikle sig fremadrettet.

Røgdykning

Alle søfarende skal gennemføre et brandkursus hvert femte år, hvilket i praksis indbefatter røgdykning. Kravet gælder ikke for fiskere.

For at kunne deltage i kurset er et gyldigt sundhedsbevis påkrævet, hvorfor den søfarende skal have foretaget en lægeundersøgelse forinden.

Derfor er det vigtigt, at der hos søfartslægen tages stilling til, hvorvidt den søfarende vil være i stand til at røgdykke både i forhold til gennemførelse af kurset, men også som led i deres arbejdsopgaver om bord.

Røgdykning er fysisk krævende, hvorfor der stilles en række særlige krav til røgdykkerens fysiske og helbredsmæssige tilstand. Som led i uddannelsen skal de bl.a. udføre praktiske øvelser under forhold, der simulerer realistiske forhold i skibe, herunder også øvelser i mørke og i trange rum.

Under kurset vil den søfarende skulle ikklæde sig særligt udstyr, som har en samlet vægt på ca. 25 kilo. Iført udstyret vil den søfarende skulle gennemføre en række forskellige øvelser, der skal simulere en brand om bord på et skib bl.a. ved ophold i varme og røgfylde lokaler og derved gøre den søfarende i stand til at yde en aktiv indsats i forbindelse med brandslukning om bord på et skib.

Hvis du ønsker at høre mere om røgdykningskurserne, kan du kontakte de af Søfartsstyrelsen godkendte skoler. Kursus i røgdykning tages hos en udbyder godkendt af

Søfartsstyrelsen. [Du kan se en liste over udbydere her](#)

Hvis du vurderer, at den søfarende ikke kan gennemføre et røgdykningskursus, skal det være påtegnet i beviset.

Den søfarende vil herefter få et bevis med begrænsning.

Grundlæggende søsikkerhed

Alle søfarende skal ligeledes på et grundlæggende søsikkerhedskursus. Her skal de lære de basale færdigheder, som er påkrævet for at kunne begå sig til søs.

Det indbefatter spring fra en højde på alt fra 3 til 5 meter iført redningsudstyr. Dertil skal den søfarende kunne svømme i udstyret og kunne vende en redningsflåde iført udstyret mv. En sådan øvelse vil medføre en belastning såvel fysisk som psykisk, som der skal tages højde for under lægeundersøgelsen.

Eksempel på sygdomme, der fremgår af bilaget

I lægeundersøgelsesbekendtgørelsens bilag er der listet en lang række sygdomme, hvor det beskrives, hvilke begrænsninger der bør anvendes, eller om sygdommene gør, at den søfarende ikke er egnet til skibstjeneste.

Denne liste må dog ikke anses for udtømmende, hvilket ligeledes fremgår af bilaget, hvor der opfordres til, at du kigger på den konkrete sygdom.

I vedlagte bilag har vi taget udgangspunkt i Diabetes og ADHD. Det er dog ikke udtryk for, at der skal være særlig fokus på disse to sygdomme, men skal alene ses som et eksempel på en fysisk og psykisk sygdom, der kan påvirke vedkommendes egnethed til skibstjeneste.

Fysiske lidelser fx. Diabetes

Ved en konstateret sygdom, som fx. diabetes, vil du som søfartslæge kunne finde en beskrivelse af sygdommen, samt vejledning til, hvordan dette skal behandles, i lægeundersøgelingsbekendtgørelsens bilag 3. under E00-90 endokrine, ernæringsbetingede og metaboliske sygdomme.

Her er det bl.a. beskrevet, hvordan diabetes bør vurderes ud fra sygdommens tilstand. Et eksempel kunne være E10 diabetes, der er insulinbehandlet. Der er tale om en tilstand, hvor der er akut funktionsnedsættelse på grund af hypoglykæmi, komplikationer som følge af utilstrækkelig blodsukkerkontrol eller øget sandsynlighed for komplikationer fra øjne, nervesystem og hjertekar. Det er således i kolonne to, at beskrivelserne til sygdommen læses.

Ved den videre vurdering vil du skulle tage stilling til, om der er tale om en midlertidig eller permanent uegnethed til skibstjeneste, og om der skal være begrænsninger på beviset efter kolonne 3-5.

Uanset sygdommen og beskrivelserne i bilaget, så skal egnetheden til skibstjeneste vurderes ud fra et konkret lægefagligt skøn. Det er derfor ikke afgørende, om det i bilaget beskrevne er fuldt ud opfyldt.

Psykiske lidelser eks. ADHD

Ved psykiske sygdomme, som ADHD og lignende, har der tidligere være praksis for, at kassere personer med ADHD. Det skete blandt andet som følge af fortolkning af det tidligere bilag.

I det nye bilag lægges der op til en mere individuel vurdering af den søfarendes egnethed til skibstjeneste.

Der skal derfor i langt højere grad tages stilling til sygdommens beskrivelse i kolonne to, samt de begrænsninger og krav, der er beskrevet i kolonnerne 3-5.

I forbindelse med psykiske lidelser, så kan der være et behov for at anvende specialist udtalelser. Her skal du som Søfartslæge vurdere, om du ud fra de oplysninger, som er til rådighed kan foretage en afgørelse. Hvis du vurderer, at de givne oplysninger på afgørelsestidspunktet ikke er tilstrækkelige, så kan du overveje, om der skal indhentes en specialist udtalelse. Se afsnittet om specialist udtalelser.

ANKENÆVNET FOR SØFARTSFORHOLD

Når du som søfartslæge har truffet afgørelse om den søfarendes egnethed til skibstjeneste kan den undersøgte, rederiet eller Søfartsstyrelsen efterfølgende klage over afgørelsen af en lægeundersøgelse. Klagen behandles i Ankenævnet for Søfartsforhold. Tidligere behandlede Søfartsstyrelsen klager, der omhandlede syns- og hørevne. Denne sagsbehandling er dog pr. 1. juli 2020 overgået til Ankenævnet for Søfartsforhold.

Klagesager

Klager, der omhandler søfartslægens afgørelse, sendes til:

Ankenævnet for Søfartsforhold, Sekretariatet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg
Tlf.: 72 40 56 00
E-mail: anke@naevneneshus.dk

Klagen kan også indsendes elektronisk:

<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/ankenævnet-for-soefartsforhold/vejledning/>

Nævnets afgørelser er endelige og kan derfor ikke anbringes for anden administrativ myndighed.

Klagen skal være indgivet til hhv. Ankenævnet senest otte uger efter undersøgelsesdatoen.

Nævnets afgørelser

Når der er truffet endelig afgørelse i en sag, vil søfartslægen, der har truffet afgørelsen, blive informeret herom og modtage en kopi af afgørelsen. Samtidig modtager Søfartsstyrelsen en anonymiseret udgave af dommen til de øvrige søfartslæger.

Søfartsstyrelsen udsender efterfølgende dommen i anonymiseret form til de øvrige søfartslæger på i deres tilknyttede e-boks.

VEJLEDNING TIL LÆGEUNDERSØGELSEN

SØFARTSSTYRELSEN, CASPAR BRANDS PLADS 9, 4220 KORSØR, WWW.SOEFARTSSTYRELSEN.DK

